

Tengeri fürdés: Vaszary János, Birkscörték (Szépművészeti Múzeum tul.) és Álom. Ezekhez a művekhez még Epry Józsefnek egy képe fog járulni, amelyet a művészek Berlinben Guriltinnal márciusban rendezett kiállításán szándékoznak kiválasztani. A képek száma arányban van a többi országok anyagával, amelyek közül pl. Ausztria festészetét 10 képpel lesz képviselve. A kiállítással kapcsolatos tennivalók végrehajtására Hans Posse Budapesten Petrovics Elek, a Szépművészeti Múzeum főigazgatóját kérte fel, aki az anyagot már útnak indította.

MAGYAR MŰVÉSZEK PITTSBURGHBAN.

Lerolle, Guillaume, a pittsburghi Carnegie Institute képviselője, fölkereste a magyar művészeket, hogy az idei pittsburghi kiállításra kiválassza a meghívandó magyar művészek alkotásait. Lerolle napokon keresztül tanulmányozta művészetünket, mely idő alatt múzeumainkat, kiállításainkat és művészeink műtermelt sorba járta. A pittsburghi Carnegie Institute 1896 óta rendez évről-évre kiállításokat, melyek Amerikában elősmerten a legmagasabb színvonalat jelentik. A pittsburghi kiállításán a Carnegie Institute múzeuma számára vásárolnak és azonkívül három díjat osztanak ki, a meghívott kiváló művészek ítélete alapján. Tavaly az első díjat *Le Sidaner* francia, a másodikat *Oppi* olasz, a harmadikat *Kroff* amerikai festő nyerte. Dicsőre elismerésben részesültek Legrand, Emshé, Bishop és Hawthorne különböző nemzetiségű művészek. Azonkívül 35 festményt vásároltak. A pittsburghi kiállítás után az egész anyag kiállításra kerül más amerikai városokban is, az idén Cleveland és Chicagóban. Lerolle kijelentette, hogy a magyar művészet színvonala nagyon kellemesen lepte meg. Már a Szinyei-Társaság Ernst-múzeumi kiállítása után elhatározta, hogy a tervezett 5 festmény helyett legalább 10 festményt fog a Párisban működő bizottságnak javaslatba hozni. A Szinyei-Társaság, a többi művészegyesület bevonása mellett, lakomat rendezett Lerolle tiszteletére a Royal-szálló fehér termében, melyen a művészek nevében *Glatz Oszkár*, az Ernst-Múzeum nevében *Lószér Béla* üdvözölték *Lerolle*-t, ki válaszában ismertette Carnegie nagyszabású alapítását és a magyar művészeiről meleg hangon emlékezett meg.

Lerolle elutasása után jelentést tett a Carnegie Institute igazgatóságának, majd elküldte a meghívókat. A következő tíz magyar művész tíz képét hívták meg a pittsburghi kiállításra: *Csók István* Virágcsendéletét, *Vaszary János* Kék fejkötős asszonyát, *Rudnay Gyula* Csepkenkendő asszonyát, *Iványi-Grünwald Béla* Magyar tájképét, *Szönyei István* Dunai táját, *Kosztó József* Virágcsendéletét, *Perlmutter Izsák* Magyar interieurjét, *Magyar-Mannheimer Gusztáv* Olasz táját, *Katona Nándor* Téli táját és *Dudits Andor* A kormányzó esküje vázlatát. A meghívottak között nyolc a Szinyei-Társaság, kető a Benczúr-Társaság tagja.

A PÁRISI INDEPENDANTS JUBILEUMA.

Harminc esztendői fennállását ünnepli most a párisi jurymentes kiállítás intézménye. Harminc esztendő már elegendő, hogy ennek az intézménynek jelentőségéről ítéletet alkotasson magának a közvélemény. Az ítélet azonban még mindig ingadozó, Ha azt nézzük, kik azok a művészek, kiket az Independants-kiállítás revelált, akik ez intézmény nélkül nem érvényesültek volna, akikre büszkén hivatkozunk: azt látjuk, hogy vannak közöttük valóban jelentős művészek; egész sor, csakhogy azért kérdéses, hogy a Salonok, főleg a Salon d'Automne révén nem érvényesültek volna-e éppolyan biztosan. A jubiláris kiállítás Toulouse-Lautrec, Cézanne, Van Gogh, Gauguin nevére hivatkozik elsősorban. De Toulouse-Lautrec-et a Puvis de Chavannes előkette alatt megalkult Salon már elősmerte, mielőtt az Independants megalkult a Cézanne-t sem ők fedezték fel, sem Van Gogh-ot, sem Gauguin-t. Az ő soralkodás mások tüntek ki: Matisse és Modigliano, Derain és D'Espagnat, nem pedig Maurice Denis, Bonnard, Vuillard, X. R. Roussel, Laprade, akik ugyan náluk is kiállítottak, míg a finác Rousseau teljesen az ő fölfedezésük, de főleg Picasso és a kubisták jutottak az ő révükön szóhoz. A jubiláris kiállítás igen gazdag és igen érdekes. Ott látható Seurat Cirkusza, Odilon Redon szép kollekciója, Willelte hagyatékából egy sorozat a az őskők, Cézanne, Gauguin, Van Gogh s Toulouse-Lautrec szép Moulin rouge-ával. Kiemelkedik Dorignac, Milcendau, Lancon, Perke s az úgynevezett „vadak” végeláthatatlan sora. Mindent összevéve el kell ósmerni, hogy jurymentes kiállításokra egy olyan művész központban, aminő Páris, föltétlenül szükség van. L. B.

MŰVÉSZETI IRODALOM

KARL VON LYKA: MICHAEL VON MUNKÁCSY. 1926. *Eligius-Verlag, Wien—Budapest.* (28 l. 17 képpel.)

Ótlik György szép és hasznos vállalkozásba kezdett: Das moderne Ungarn gyűjtőcím

alatt kiadja német nyelven azoknak az államférfiaknak, költőknek, képzőművészeknek, zenészeknek és tudósoknak életrajzát, akik a modern Magyarországot megteremtették. A képzőművészek sorozatának első kötetként

most jelent meg Munkácsy életrajza. Szerzője Lyka Károly s mindjárt hozzátehetjük, hogy sem a művész, sem a szerző nem lehetett volna jobban megválasztani, Munkácsy tehetségének fénye egykor legmesszebb világított el mindazon fények közül, amelyek magyar földön gyúltak ki s hogy később megpróbálták lejártni őt, ez csak egy okkal több, hogy nagyságát hirdessük és bizonyítsuk. Nemcsak neki, hanem magunknak is tartozunk vele, hogy visszaverjük azt a hajszájt, amelyet a külföldi kritika, elsősorban egyes német művészettörténeti írók szerveztek ellene, akik belekapaszkodva rokkantsága idejében festett képeinek gyöngébe, egészen el akarták síkaszítani a genie mérésével és bizottsággal alkotó, a régebbi és igazi Munkácsyt. S kire számíthatunk ebben az igazságos védelmi harcban jobban, mint Lyka Károlyra, az ő világos ítéletére, bátor és tiszta tollára? A vállalat szerkesztőjének azzal a szerencsés gondolattal, hogy az első művészmonografia megírását Lyka Károlyra bízta, a magyar festészet legnagyobb értékének bemutatása mellett csöndben és mellesleg sikerült azt az írói is bemutatnia, akinek kitünő felvilágosító munkája révén döntő része volt a modern Magyarország művészeti közvéleményének kialakításában s aki ezért maga is joggal foglalhat helyet a modern Magyarország reprezentatív alakjainak sorában. Lyka dolgozata egyébként abból az alapgondolatból indul ki, hogy Munkácsy művészte kiválóan személyes jellegű, jelentőségét nem fejlődéstörténeti szerepe, hanem egyéni nagy súlya adja meg s ennek az alapgondolatnak fonálán magyarra aztán Munkácsy életének és munkásságának párhuzamba állított fázisait. A könyvecske tartalmán és vonzó előadásán kívül gondos, csinos kidíjlása és sikertől illusztrációt is igen alkalmassá teszük arra, hogy megnyerje az idegen olvasó rokonszenvét s mi őszintén kívánunk a szerencsés kezdethez sikert és hasonlóképpen szerencsés folytatást. *P. E.*

MAGYAR IPARMŰVÉSZET. (Szerkeszti Györgyi Kálmán. XXVIII. évfolyam). Térfogára bizony jóval csekélyebb az iparművészeti Társulat elmúlt évfolyamának négy füzetből álló kötete, mint a háború előtt való években volt szokásos. De mégis a Társulat újraéledő erőinek vérkeringése érzik rajta. Mintha a negyvenéves jubileum egyfelől s az ezzel kapcsolatosan újra megnyílt bütörkiállítási helyiségek másfelől a friss életkedvet sugallnak iparművészetünk vezetőinek. Az előbbiről bő kivonatban a társulat igazgatójának ünnepi jelentése, az utóbbiról *Yb* Ervin tüzetes beszámolója az eseményhez illő ünneplésséggel. De voltak más mozzanatok is,

melyek megmozgatták a magyar iparművészek már-már elanyhult érdeklődését. Körülöttünk mindenféle kiállítások és vásárok serény munkája hangzik. A párisi iparművészeti kiállítás kétségkívül a legmesszebb hangzó ezek közül. És erről nemcsak Györgyi Kálmán íri kimerítő, gazdag illusztráció-annyaggal telefűzdel ismertetést, hanem *Dor Pál*, a Párisban élő fiatal szobrászművész két ízben is foglalkozott vele főleg architektonikus szempontból. Második tanulmányában főleg mint a francia építés új formanyelvű törekvéseinek kísérleti helyét mutatja be. De a monzai kiállításnak is figyelmet szentelt Györgyi Kálmán fíradhatatlan vándorlásaai közben s a nemrég lezajlott bécsi vásárral kapcsolatban is találunk reflexiókat *Nádai Pál* tollából. Hogy a belső, lassan meginduló építmunka minden mozzanata is megértésre talál iparművészetünk folyóiratában, arról különösen két tanulmány tanuskodik: Györgyi Dénesé, a debreceni Tudományegyetem új, nagyszabású építkezéseiről, ami egyúttal elismerése a Greguss-díjat nyert Korb Flóris tervező-építész érdemeinek, a másik tanulmányban pedig *Yb* Ervin széles alapon fejtegeti a premontriek gödöllői főgimnáziumának Kertész—Sváb-tervezte épületeit, belső architektúráját és a velük szorosan összefüggő Nagy Sándor-tervezte freskókat, valamint Glatz Oszkár képmásait, Simay, Szentgyörgyi, Stróbl Zsigmond és Sidló szobrait. Hogy a helyes egyensúly a díszítő művészetek és az építészet között újra helyreálljon, arra *Elek Artúr* tesz egészen szíves javaslatokat az elmúlt évfolyam legelső tanulmányában „A művészetek apja” címűben. Elek itt arra utal, hogy építészeinknek a falfestmények iránt érzett ellenszenv azon a helytelen ténymegállapításon nyugszik, hogy a mi szeszélyes időjárásunk megrongálja az épületek freskó-, sőt sgraffito-díszét is. Ő maga azt tiltja, hogy ez csak a kíméletlen nyugati és északi szeleknek kitétt homlokzatokat viseli meg. Bizonyos, hogy festőink, szobrászaink, de legfőként iparművészeink munkaalkalmának és újabb, leendőletebb akarásának csak építőművészetünk energia-fokozása adhatja meg a lökéseket. Áddig azonban e folyóirat és szerkesztője Györgyi Kálmán hűségesen végzi a társadalmi propaganda, az izléssnevelés és az iparosképzés fontos feladatait.

Felölös szerkesztő: Dr. Majovszky Pál.

Főmunkatárs: Dr. Lázár Béla.

Kiadó: Ormos György.

Szerkesztőség: VII., Erzsébet-körút 7. II.

Magyar Művészet. 1926. 2. szám.